

س. ر. کت: ۲۰۴۱۴۵



هیئت معارف جنگ  
شهید سپهبد علی صیاد شیرازی

## دفاع مقدس و ارتش در استان سیستان و بلوچستان

نویسنده: سرهنگ غلامحسین زرگر

|                     |                                                                                                    |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | : زرگر، غلامحسین، ۱۳۴۱ -                                                                           |
| عنوان و نام پدیدآور | : دفاع مقدس و ارتش در استان سیستان و بلوچستان / نویسنده غلامحسین زرگر؛ ویرایش تخصصی ابوالقاسم کیا. |
| مشخصات نشر          | : تهران: ایران سبز، ۱۳۹۸.                                                                          |
| مشخصات ظاهری        | : ۲۱۶ص.؛ مصور.                                                                                     |
| شابک                | : ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۱۶-۵۵-۶                                                                                |
| وضعیت فهرست نویسی   | : فیپا                                                                                             |
| موضوع               | : ایران، ارتش، نیروی زمینی، لشکر هشتاد و هشت زرهی سیستان و بلوچستان                                |
| موضوع               | : ایران، ارتش، نیروی زمینی                                                                         |
| موضوع               | : Iran. Artesh. Niruye Zamini                                                                      |
| موضوع               | : جنگ ایران و عراق، ۱۳۴۷-۱۳۵۹ -- نبردها                                                            |
| موضوع               | : Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Campaigns                                                            |
| رده بندی - بره      | : DSR ۱۶۰۶                                                                                         |
| رده بندی - دیسی     | : ۹۵۵/۰۸۴۳                                                                                         |
| شماره کتابشناسی ملی | : ۵۷۵۳۰۴۹                                                                                          |

## دفاع مقدس و ارتش در استان سیستان و بلوچستان

نویسنده: سرهنگ غلامحسین زرگر

بررسی اولیه و نهایی: سرتیپ ستاد ناصراست، سرتیپ ستاد سید حسام هاشمی

بررسی، آماده سازی، نشر: سرتیپ ۲ ستاد بانی صادقی گویا

ویرایش تخصصی: سرتیپ ۲ ابوالقاسم کیا

حروف نگاری، ویرایش فنی، ادبی: الهه آموزگار

صفحه آرایی: حامد خدمتی

طرح جلد: احسان محرابی

نوبت و سال چاپ: اول / ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۱۶-۵۵-۶

ناشر: انتشارات ایران سبز

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تلفن: ۲۲۴۸۸۷۵۶ نمابر: ۲۲۴۸۸۶۵۰

«حق چاپ محفوظ است»

## فهرست مطالب

|    |                                                                                      |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------|
| ۱  | دیباچه                                                                               |
| ۷  | فصل اول: تاریخچه تأسیس لشکر ۸۸ زرهی زاهدان                                           |
| ۹  | تغییر مکان تیپ از سیستان به چابهار                                                   |
| ۹  | تغییر مکان تیپ ۸۸ چابهار به زاهدان                                                   |
| ۱۰ | نقش تیپ ۸۸ مستقل زرهی در مسائل امنیتی استان به هنگام پیروزی انقلاب اسلامی            |
| ۱۰ | ارتقاء تیپ ۸۸ مستقل به لشکر ۸۸ زرهی زاهدان                                           |
| ۱۱ | آغاز جنگ تحمیلی و لشکر ۸۸ زرهی زاهدان                                                |
| ۱۶ | نقش لشکر ۸۸: سیستان و بلوچستان در عملیات مرصاد                                       |
| ۱۷ | مشخصات فرماندهان لشکر ۸۸ زرهی از بدو تأسیس تا سال ۱۳۹۰ قبل از تفکیک و استقلال تیپ‌ها |
| ۱۹ | فصل دوم: تاریخچه و نقش تیپ ۱ زاهدان در دوران دفاع مقدس                               |
| ۲۵ | عملیاتهای تیپ ۱ زرهی زاهدان (تیپ ۱۸ مستقل) در دوران دفاع مقدس                        |
| ۲۶ | اسامی فرماندهان تیپ ۱۸۸ زرهی زاهدان از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰                         |
| ۲۶ | تاریخچه و نقش گردان ۱۹۶ پیاده مکانیزه در دوران دفاع مقدس                             |
| ۲۸ | صورت اسامی فرماندهان گردان ۱۹۶ پیاده مکانیزه از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰                |
| ۲۹ | تاریخچه و نقش گردان ۲۵۵ تانک در دوران دفاع مقدس                                      |
| ۳۱ | صورت اسامی فرماندهان گردان ۲۵۵ تانک از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰                         |
| ۳۲ | تاریخچه و نقش گردان ۷۶۳ پیاده در دوران دفاع مقدس                                     |
| ۳۲ | صورت اسامی فرماندهان گردان ۷۶۳ پیاده از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰                        |
| ۳۳ | تاریخچه و نقش گردان ۳۰۰ توپخانه ۱۵۵ مم در دوران دفاع مقدس                            |
| ۳۴ | صورت اسامی فرماندهان گردان ۳۰۰ توپخانه ۱۵۵ مم از بدو تأسیس تا سال ۱۳۹۰               |
| ۳۵ | فصل سوم: تاریخچه و نقش تیپ ۲ زرهی خاش در دوران دفاع مقدس                             |
| ۳۸ | عملیاتهای تیپ ۲ زرهی خاش (تیپ ۲۸۸ مستقل) در دوران دفاع مقدس                          |
| ۳۹ | صورت اسامی فرماندهان تیپ ۲۸۸ زرهی خاش از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰                       |
| ۴۰ | تاریخچه و نقش گردان ۱۶۱ پیاده در دوران دفاع مقدس                                     |
| ۴۱ | صورت اسامی فرماندهان گردان ۱۶۱ پیاده از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰                        |
| ۴۲ | تاریخچه و نقش گردان ۲۳۱ تانک در دوران دفاع مقدس                                      |
| ۴۴ | صورت اسامی فرماندهان گردان ۲۳۱ تانک از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰                         |
| ۴۵ | تاریخچه و نقش گردان ۱۵۷ پیاده مکانیزه در دوران دفاع مقدس                             |

۴۵ صورت اسامی فرماندهان گردان ۱۵۷ اسکادران بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۴۶ تاریخچه و نقش گردان ۲۶۳ پیاده در دوران دفاع مقدس

۴۸ صورت اسامی فرماندهان گردان ۷۶۵ پیاده از بدو تأسیس تا سال ۱۳۹۰

۴۹ فصل چهارم: تاریخچه و نقش تیپ ۳ مکانیزه ایران‌شهر در دوران دفاع مقدس

۵۱ صورت اسامی فرماندهان تیپ ۳۸۸ پیاده مکانیزه مستقل ایران‌شهر از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۵۱ تاریخچه و نقش گردان ۱۹۷ پیاده مکانیزه در دوران دفاع مقدس

۵۲ صورت اسامی فرماندهان گردان ۱۹۷ پیاده مکانیزه از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۵۳ تاریخچه و نقش گردان ۱۵۶ پیاده در دوران دفاع مقدس

۵۴ صورت اسامی فرماندهان گردان ۱۵۶ پیاده مکانیزه از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۵۵ تاریخچه و نقش گردان ۷۶۳ پیاده در دوران دفاع مقدس

۵۶ صورت اسامی فرماندهان گردان ۷۶۴ پیاده از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۵۶ تاریخچه و نقش گردان ۲۷ پدافند هوایی ۲۳م در دوران دفاع مقدس

۵۷ صورت اسامی فرماندهان گردان ۳۷۹ پدافند هوایی از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۵۹ فصل پنجم: تاریخچه و نقش توپخانه لشکری ۸۸ زرهی در دوران دفاع مقدس

۶۱ صورت اسامی فرماندهان توپخانه لشکری ۸۸ زرهی از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۶۱ تاریخچه و نقش گردان ۳۵۶ توپخانه ۱۱ میلی متری در دوران دفاع مقدس

۶۲ صورت اسامی فرماندهان گردان ۳۵۶ توپخانه ۱۱ میلی متری از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۶۳ تاریخچه و نقش گردان ۳۷۶ پدافند هوایی ۲۳ میلی متری در دوران دفاع مقدس

۶۴ صورت اسامی فرماندهان گردان ۳۷۹ پدافند هوایی ۲۳ میلی متری از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۶۵ تاریخچه و نقش گردان ۳۰۰ توپخانه ۱۵۵ میلی متری در دوران دفاع مقدس

۶۶ صورت اسامی فرماندهان گردان ۳۰۰ توپخانه ۱۵۵ میلی متری در دوران دفاع مقدس

۶۷ فصل ششم: تاریخچه و نقش پشتیبانی لشکر ۸۸ زرهی در دوران دفاع مقدس

۶۹ صورت اسامی فرماندهان پشتیبانی لشکر ۸۸ زرهی از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۷۰ تاریخچه و نقش گردان ۶۲۳ اساد و ترابری در دوران دفاع مقدس

۷۱ صورت اسامی فرماندهان گردان ۶۲۳ اساد و ترابری از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۷۱ تاریخچه و نقش گردان ۶۱۹ بهداشت و درمان در دوران دفاع مقدس

۷۲ صورت اسامی فرماندهان گردان ۶۱۹ بهداشت و درمان از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

۷۳ تاریخچه و نقش گردان ۶۲۴ نگهداری و تعمیر در دوران دفاع مقدس

۷۴ صورت اسامی فرماندهان گردان ۶۴۶ تعمیر و نگهداری از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰

- ۷۵ اصل هفتم: تاریخچه و نقش گردان مستقل ۷۳۸ تکاور در دوران دفاع مقدس
- ۷۷ صورت اسامی فرماندهان گردان ۷۳۸ تکاور از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰
- ۷۹ اصل هشتم: تاریخچه و نقش گردان مستقل ۲۱۲ سوارزرهی در دوران دفاع مقدس
- ۸۱ صورت اسامی فرماندهان گردان مستقل ۲۱۲ سوارزرهی از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰
- ۸۳ اصل نهم: تاریخچه و نقش گردان مستقل ۴۱۹ مهندسی در دوران دفاع مقدس
- ۸۵ صورت اسامی فرماندهان گردان مستقل ۴۱۹ مهندسی از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰
- ۸۷ اصل دهم: تاریخچه و نقش گردان مستقل ۴۱۲ مخابرات در دوران دفاع مقدس
- ۸۹ صورت اسامی فرماندهان گردان مستقل ۴۱۲ مخابرات از بدو تشکیل تا سال ۱۳۹۰
- ۹۱ اصل یازدهم: تعدادی از عملیات لشکر ۸۸ زرهی زاهدان در هشت سال دفاع مقدس
- ۹۵ عملیات آفندی تیپ ۳ (گروه رزمی سلمان) لشکر ۸۸ در عملیات فتح المبین
- ۹۶ عملیات آفندی تیپ ۳ (گروه رزمی سلمان) لشکر ۸۸ در عملیات بیت المقدس
- ۹۸ عملیات آفندی تیپ ۱ (گروه رزمی سلمان) لشکر ۸۸ زرهی در عملیات رمضان
- ۹۹ عملیات آفندی تیپ ۲ لشکر ۸۸ (گروه رزمی ۱) در عملیات آفندی والفجر ۳
- ۱۰۱ عملیات آفندی تیپ ۲ (گروه رزمی سلمان) لشکر ۸۸ در عملیات آفندی والفجر ۴
- ۱۰۲ عملیات آفندی تیپ ۱ زرهی لشکر ۸۸ (ظفر ۶) در منطقه شمال غرب مریوان (دره میانه)
- ۱۰۴ عملیات آفندی تیپ ۱ زرهی لشکر ۸۸ زرهی (ظفر ۶) در منطقه عمومی مریوان
- ۱۰۵ عملیات آفندی تیپ ۱ لشکر ۸۸ زرهی (ظفر ۶) در منطقه عمومی مریوان (جانب غرب)
- ۱۰۶ عملیات آفندی تیپ ۱ لشکر ۸۸ زرهی (ظفر ۶) در منطقه عمومی مریوان (روکن)
- ۱۰۷ عملیات آفندی تیپ ۱ لشکر ۸۸ زرهی (ظفر ۶) در منطقه عمومی مریوان (کالی شاد)
- ۱۰۸ عملیات آفندی تیپ ۱ لشکر ۸۸ زرهی (ظفر ۲ و ۳) در منطقه عمومی مریوان (دانی سوگ و بیانه)
- ۱۰۹ عملیات آفندی تیپ ۱ لشکر ۸۸ زرهی (ظفر ۶) در منطقه عمومی مریوان (پنجوی)
- ۱۱۰ عملیات آفندی تیپ ۳ لشکر ۸۸ زرهی (ظفر ۸) در منطقه عمومی سومار (تند سرخ)
- ۱۱۱ عملیات آفندی سانوایا (عملیات تیپ ۳ لشکر ۸۸ زرهی در منطقه عمومی سومار)
- ۱۱۲ عملیات آفندی نصر ۱۲ (عملیات تیپ ۲ زرهی خاش در منطقه عمومی سومار)
- ۱۱۳ عملیات پدافندی تیپ ۳ لشکر ۸۸ زرهی در منطقه عمومی سومار
- ۱۱۴ شرکت لشکر ۸۸ زرهی در عملیات آفندی کربلا ۶ (نصرت) در منطقه عمومی نفت شهر و سومار
- ۱۱۶ عملیات پدافندی تیپ ۲ لشکر ۸۸ زرهی در برابر تک دشمن در منطقه سومار
- ۱۱۷ عملیات پدافندی تیپ ۲ لشکر ۸۸ زرهی در منطقه عمومی سومار (دره سانوایا و ارتفاع ۲۰۰۰)
- ۱۱۹ عملیات پدافندی لشکر ۸۸ زرهی در مقابل تک سراسری عراق در ۳۱ تیر ۱۳۶۷

|     |                                                                              |
|-----|------------------------------------------------------------------------------|
| ۱۲۰ | شرکت لشکر ۸۸ زرهی زاهدان در عملیات آفندی مرصاد در منطقه عمومی اسلام‌آباد غرب |
| ۱۲۳ | فصل دوازدهم: مروری بر زندگینامه تعدادی از شهدای لشکر ۸۸ زرهی                 |
| ۱۲۴ | سرلشکر شهید غلام‌محمد مظاهری                                                 |
| ۱۲۸ | سرلشکر شهید حسین خزایی                                                       |
| ۱۳۲ | سرگرد شهید محمود خمرنیانی                                                    |
| ۱۳۷ | فصل سیزدهم: تاریخچه و نقش هوانیروز در غائله کردستان و دوران دفاع مقدس        |
| ۱۳۸ | مأموریت‌های کلی هوانیروز                                                     |
| ۱۳۹ | مأموریت‌های تاکتیکی و پشتیبانی                                               |
| ۱۳۹ | هوانیروز بعد از پیروزی انقلاب                                                |
| ۱۴۰ | هوانیروز و دفاع مقدس                                                         |
| ۱۵۱ | فصل چهاردهم: پیشینه و نقش نیروی دریایی ارتش در دوران دفاع مقدس               |
| ۱۵۳ | نقش نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در دفاع مقدس                       |
| ۱۶۵ | فصل پانزدهم: تاریخچه و نقش پدافند هوایی ارتش در دوران دفاع مقدس              |
| ۱۶۶ | وضعیت پدافند هوایی ارتش قبل از آغاز جنگ تحمیلی                               |
| ۱۶۷ | نقش پدافند هوایی در دوران هشت ساله دفاع مقدس                                 |
| ۱۷۵ | فصل شانزدهم: تاریخچه و نقش نیروی هوایی ارتش در دوران دفاع مقدس               |
| ۱۷۷ | وضعیت داخلی نیروی هوایی بعد از پیروزی انقلاب                                 |
| ۱۹۵ | فصل هفدهم: اینثارگران ارتش جمهوری اسلامی ایران در استان سیستان و بلوچستان    |
| ۱۹۶ | شهدای لشکر ۸۸ زرهی زاهدان                                                    |
| ۱۹۶ | آزادگان لشکر ۸۸ زرهی زاهدان                                                  |
| ۱۹۷ | جانبازان و مجروحین لشکر ۸۸ زرهی زاهدان                                       |
| ۱۹۷ | رزمندگان لشکر ۸۸ زرهی زاهدان                                                 |
| ۱۹۷ | مفقودالآثرهای لشکر ۸۸ زرهی زاهدان                                            |
| ۱۹۸ | خلاصه آمار اینثارگران لشکر ۸۸ زرهی زاهدان در طول دوران دفاع مقدس             |
| ۱۹۹ | لیست تعدادی از شهدای شاخص ارتش در استان سیستان و بلوچستان                    |
| ۲۰۱ | کتابنامه                                                                     |

## دیباچه

تاریخ روابط دو کشور ایران و عراق در چند دهه اخیر نشان می‌دهد که همواره بر سر خطوط مرزی بین دو کشور اختلاف وجود داشته است. تا آنکه «قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر» در سال ۱۳۵۳ جهت رفع اختلافات بین ایران و عراق به امضاء رسید. بر اساس این قرارداد، وضعیت مرزهای زمینی و آبی کاملاً روشن شد و دو کشور همسایه متعهد شدند که به مفاد آن احترام بگذارند. پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ و برقراری نظام جمهوری اسلامی در یکی از حساس‌ترین نقاط جهان، منطقه ژئوپولیتیک خلیج فارس را دچار دگرگونی‌های اساسی نمود و با تقابل و فشارهای همه‌جانبه دولت آمریکا و دیگر کشورهای غربی مواجه گردید. تجاوز ارتش بعث عراق به جمهوری اسلامی در حقیقت کمک و همسویی با اهداف آمریکا در خلیج فارس محسوب می‌شود. آغاز جنگ جهانی از سوی عراق، مقابله عملی با انقلاب اسلامی به منظور از پای در آوردن نظام نوپای جمهوری اسلامی بود. سران رژیم عراق به پیروزی کوتاه‌مدت در جنگ امیدوار بودند و شرایط نلامی، اوضاع سیاسی، بحران‌های داخلی ایران، آمادگی ارتش عراق و اطمینان از پشتیبانی غرب به این امیدواری شدت بخشید. هرچند تجاوز گسترده عراق ابتدا با موفقیت‌هایی همراه بود، اما دیرینه نشد. که شیرینی تجاوز برای حاکمان بغداد به تلخی شکست تبدیل شد. اهداف رژیم بعثی سرور حمله به ایران را می‌توان در چند کلام خلاصه کرد:

- (الف) تسلط بر اروند و لغو یک‌جانبه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.
- (ب) تصرف استان زرخیز خوزستان و افزودن آن به خاک عراق. رژیم بعث همزمان با حمله به خوزستان، نقشه‌های جعلی بسیاری چاپ و توزیع کرد، نه در آن به جای خوزستان «عربستان آزاد» نوشته شده بود.
- (ج) براندازی نظام جمهوری اسلامی در راستای اهداف آمریکا و کشورهای غربی.
- (د) تسلط بر منطقه شمالی خلیج فارس.
- (ه) پر کردن خلأ ژاندارم منطقه به جای محمدرضا پهلوی، شاه ایران.
- (و) رهبری جهان عرب و...

البته عراق قبل از تهاجم سراسری به ایران، تحرکات گسترده‌ای در مناطق مرزی داشت که حاکی از آغاز تهاجمی وسیع بود. این اقدامات که از سال ۱۳۵۸ تا تجاوز سراسری ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ در طول خطوط مرزی در جریان بود، شامل تقویت پاسگاه‌های مرزی، احداث سنگرها

و مواضع دفاعی، تحرکات و جابه جایی نیرو و امکانات، احداث جاده و حفر کانال، انتقال توپخانه به مرزها، تقویت نیروهای نظامی در طول مرز، تجاوز هوایی محدود، شناسایی مرزی و نفوذ به داخل خاک ایران، تیراندازی با سلاح های سبک و سنگین به پاسگاه های مرزی بود.

بررسی شرایط اصلی که نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و بویژه نیروی زمینی ارتش در آغازین روزهای جنگ تحمیلی عراق علیه ایران با آن روبه رو بوده است، می تواند ما را به فهم عمیق تر و درک کامل تری از واقعیت هایی برساند که شالوده هشت سال از بحرانی ترین و مهم ترین برهه های تاریخ انقلاب اسلامی ایران را تشکیل می دهند. گرچه در این باب کتب فراوانی نگاشته شده است و مقالات متعددی به رشته تحریر درآمده است، لیکن با بررسی جامعی از پیشینه مکتوب دفاع مقدس و بویژه پس از مراجعه به پیشکسوتانی که روزگاری در کسوت درباری جنگ، فرماندهی یگان های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی را بر عهده داشته و تاریخ سازان و افکارفرینان این برهه از تاریخ انقلاب بوده اند، به وضوح درمی یابیم که واقعیت های بسیاری از این دوره یا ناگفته مانده است و یا کمتر به آنها پرداخته شده. واقعیت هایی که شرایط به و سرشت آینده این مرز و بوم لاجرم به آنها گره خورده است.

هجوم سراسری رسمی ارتش عراق به میهن عزیزمان در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ زمانی صورت گرفت که ارتش جمهوری اسلامی ایران در شرایط سخت و بدی قرار داشت. در آن زمان، تنها نیروی نظامی سازمان یافته و دانش نظامی بالا و تجهیزات مناسب، که انتظار می رفت بتواند از مردم و میهن دفاع کند، ارتش بود. سپاه اسدداران انقلاب اسلامی نهاد نوپایی بود که با استعداد ۱۵ هزار تا ۲۰ هزار نفر مجهز به سلاح های تفنگ کلاشینکف و برابر وظیفه ذاتی ابلاغی، حفظ دستاورهای انقلاب اسلامی را بر عهده داشت و هنوز نمی شد روی آن حسابی باز کرد. مجموعه قوای انتظامی، بویژه ژاندارمری سابق که در مرزها مستقر بود، توان رزمی و تجهیزات مناسبی برای دفاع در برابر حملات سنگین دشمن را نداشت.

صدام حسین معدوم که تا روز ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ حدود ۶۳۶ مورد تجاوز زمینی، هوایی، بمباران، غارت احشام مرزنشینان و... را در خاک میهن عزیزمان صورت داده بود، در ۲۶ شهریور ۱۳۵۹ با لغو یک جانبه قرارداد مرزی و حسن همجواری ۱۹۷۵ الجزایر در مقابل دیدگاه مجامع بین المللی، زمینه را برای آغاز جنگی تمام عیار علیه ایران اسلامی آماده و با حمله سراسری جبهه ای به طول ۱۶۰۸ کیلومتر (آبی، خاکی و...) از جنوب شرقی آبادان، دهانه فاو تا دالامیرداغ مرز مشترک ترکیه، ایران و عراق تشکیل داد و بیش از ۱۵ هزار کیلومتر مربع از

خاک کشورمان را اشغال نمود. در چنین وضعیتی، عراق از ۱۲ لشکر و ۴۵ تیپ مستقل با پشتیبانی تعداد ۵۴۰۰ دستگاه تانک و نفربر، ۸۰۰ عراده توپخانه صحرایی، ۴۰۰ قبضه ضد هوایی و حمایت هوایی تعداد ۳۳۶ فروند بمب افکن و ۴۰۰ فروند بالگرد برخوردار بود و به جرئت می توان گفت هیچ نقص و کمبودی از نظر تجهیزات و نیروی انسانی نداشت. توان رزمی ارتش عراق در مقایسه با ارتش ایران نسبت برتری ده به یک و طبق برخی برآوردها پانزده به یک را نشان می دهد.

متأسفانه به رغم اینکه این حمله و آغاز درگیری بین ایران و عراق کاملاً قابل پیش بینی و تهدیدهای موجود کاملاً محسوس بود، لیکن تحلیل های نادرست و سیاست های خائنانه ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور وقت ایران و اعوان و انصار وی در کابینه دولت، موجب شده بود که ایران به منظور دفع این تهاجم آمادگی لازم را نداشته باشد.

عمده ترین یگان های نیروی زمینی ارتش، که از همان نخستین روز نبرد با ارتش عراق درگیر شدند، لشکر ۹۲ زرهی خوزستان در منطق بنوب و لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه در منطقه غرب و لشکرهای ۲۸ سنندج و ۶۴ ارومیه و شمال غرب بودند.

در این روز، تبادل آتش میان طرفین، نریخاد نیروی زمینی مستقر در آبادان، کارخانه تولید گاز فاو در عراق را به آتش کشید. به علاوه، مواضع دشمن در امتداد ساحل جنوبی اروندرود زیر آتش سنگین نیروهای خودی قرار گرفت.

بر خلاف انتظار ستاد کل فرماندهی ارتش عراق، یگان های لشکر ۹۲ زرهی با استعداد رزمی زیر ۵۰٪ شجاعانه در مقابل نیروهای عراقی ایستادگی نمودند و آتش عراق مجبور شد نیروهای بیشتری را وارد خوزستان نماید. دشمن پس از تصرف پاسگاه فکه در یک درگیری خونین، در مقابل دفاع دلاورانه یک گروه رزمی<sup>۱</sup> از تیپ ۳۷ زرهی شیراز، به مواضع گروه رزمی مستقر در تپه ماهوری فکه حمله می کند، که با آتش دقیق و مقاومت شدید دلاوران ارتش مواجه شده و مجبور به عقب نشینی می گردد. گردان ۱۵۱ پیاده دژ خرمشهر در همان نخستین روزهای حمله چنان درس عبرت بزرگی به ارتش عراق داد که برای همیشه نادم شده و شاید راهی جز اقرار شکست نداشت. در این خصوص، باید یادای کنیم از:

۱. یک گردان با فرارگاه هنگامی که یک گروهان تانک، آتشبار توپخانه صحرایی، آتشبار پدافند هوایی و... تقویت گردد، تشکیل گروه رزمی می دهد.

✓ سرلشکر شهید اسماعیل زارعیان که با چهار قبضه تفنگ ۱۰۶م و تعداد ۱۴ سرباز به مدت یک هفته در پل نو و نهر عریض پیشروی یک لشکر عراق را سد و متوقف نمود.

✓ ستوان وظیفه عبدالحمید انشایی، دیدبان شیاه کوه که یک تیپ عراقی را که به منظور تصرف ارتفاع شیاه کوه مشغول پیشروی بودند، با درخواست آتش بموقع توپخانه متوقف نمود.

✓ شهید سپهبد قهرمان علی صیادشیرازی، که امروز عدم تجزیه کردستان به عنوان یک اقلیم، مدیون رشادت‌های او به عنوان فرمانده نظامی است، که همراه با رشادت‌های دو لشکر از نیروی زمینی ارتش و قهرمانان جان بر کف هوانیروز باعث سرکوب گروه‌های معاند ضدانقلاب کومله و دمکرات شد، که سعی داشتند باعث جداسازی کردستان گردند و برای همیشه از خاک ایران زمین تجزیه نمایند؛ ولی با فرماندهی شجاع و بی‌نظیر صیاددل‌ها تمام آمال و آرزوهای آنان از بین رفت و در جنگ تحمیلی نیز، بیش از ۹۰٪ خاک اشغال‌شده ایران توسط ارتش عراق، با فرماندهی و طرح‌ریزی و مدیریت این شهید بزرگوار در طول یک سال آزاد گشت و به آغوش وطن بازگشت.

نیروی هوایی شجاع ارتش جمهوری اسلامی ایران در همان بعدازظهر ۳۱ شهریور ۱۳۵۹، با دفاع جانانه خویش، هراس را در دشمن ایجاد کرد. خلبانان قهرمان نیروی هوایی به استعداد ۲۸۰ تن با تعداد ۱۴۰ فروند بمب فک و هواپیماهای شکاری رهگیر در ۱ مهر ۱۳۵۹ با طلوع آفتاب به سمت کشور عراق پرواز کرده و شروع به بمباران تأسیسات حیاتی و منابع مهم عراق نمودند. جا دارد یادای کنیم از رشادت‌های بی‌نظیر خلبانان سید علی اقبالی دوگاهد، غفور جدی اردبیلی، عباس دوران، عباس بابایی و ده‌ها جوان دیگر که ارتش عراق را نادم و پشیمان کردند و به آنها فهماندند که مرتکب اشتباه بزرگ شده‌اند.

دریادلان نیروی دریایی، بخصوص یگان تکاور این نیرو، که از بوشهر نیز به جمع تکاوران خرمشهر ملحق شده بودند، چنان درس بزرگ تاریخی به نیروی دریایی عراق دادند که برای همیشه طومار آن در هم پیچیده شد و ظرف کمتر از ۷۰ روز (۷ آذر ۱۳۵۹) چنان ضربه‌ای به آن وارد گردید که تا پایان جنگ زمین‌گیر شد و امام راحل (ره) این روز را به نام نیروی دریایی ارتش نامگذاری کردند.

یادای کنیم از رشادت‌های دریادار شهید محمدعلی صفا که در یک روز، ۶۴ دستگاه تانک ارتش عراق را در خرمشهر شکار کرد و بزرگ‌ترین شکارچی تانک در جهان لقب گرفت.

دريادار شهيد محمد ابراهيم همتي فرمانده ناوچه پيكان كه در عمليات غرور آفرين مرواريد به شهادت رسيد، ولي قبل از شهادت تجهيزات صدور نفت عراق روي سكوهاي نفتي البكر و الاميّه آسيب كليديد و ديگر صدور نفت از طريق اين سكوها ممكن نبود.

شهيد دريادار خلبان صادق ترويجي كه به هنگام مقابله با ناوگان دريائي متجاوز آمريكا بر اثر حملات هوايي دشمن با مقاومتی جانانه به درجه رفيع شهادت نائل آمد.

خلاصه اينكه ارتش جمهوري اسلامي ايران با تقديم بيش از ۴۸۰۰۰ شهيد، ۲۳۰۰۰ آزاده، ۳۲۰۰۰۰ جانباز، ۲۸۰۰۰۰۰ رزمنده پايور و وظيفه به نحو شايسته و مطلوبی دين و وظيفه اش را در دين دفاع مقدس انجام داد و امروز سربلند نزد خدا، انبياء و اولياء الهی، ملت و رهبر خویش بود و اين بزرگ‌ترين افتخار يك ارتش وطن پرست و مردمی و انقلابی کشور می باشد.